

Nový zákon o obchodu s ohrozenými rastlinami a živočíchmi v ČR

1. dubna 1997 vstúpil v ČR v platnosť Zákon o podmienkach dovozu a vývozu ohrozených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů (tzv. zákon CITES). K zákonu bude vydána prováděcí vyhláška MŽP ČR.

Nový zákon odstraňuje stávající legislativní nedostatky v zabezpečení Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohrozenými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES). Bývalé Československo podepsalo úmluvu CITES r. 1992 a v ČR byla úmluva až doposud zajištěna zákonem ČNR č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, který ovšem řešil tuto problematiku veľmi povrchně.

Účelem zákona je ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, které jsou mezinárodním obchodem ohroženy. Proklamovaným předmětem zákona je stanovení podmínek pro jejich vývoz a dovoz, a to v obchodním i neobchodním styku, stanovení některých dalších opatření sloužících k zajištění ochrany a evidence těchto druhů na území České republiky.

Projednávání zákona v Parlamentu bylo pozdrženo lobbojící skupinou několika veľkoobchodníků s exotickými divokými zvířaty, kteří pod zámkou ochrany našich chovatelů vyvinuli značný tlak na poslance s cílem oslabit a znefunkčnit zákon. Nebyly však vyslyšeny, poslanci se přiklonili na stranu ochránců přírody a zákon byl nakonec přijat v přísnější podobě, než byl původní návrh MŽP ČR.

Zpravodaj MŽP ČR 1997, 3, příloha I-VIII

Základy ekologickej politiky

Václav Mezřický a kolektiv: **Základy ekologickej politiky** (zv. 41), Praha, Ministerstvo životního prostředí ČR, 1996, s. 157

V rámci rozsiahleho projektu *Services for Universities*, ktorý je súčasťou programu *Education Programme for Environmentally Sustainable Development*, finan-

covaného z prostriedkov Phare, vydávajú sa v Českej republike učebné texty o problematike životného prostredia (spolu 45 zväzkov).

Základy ekologickej politiky spracoval kolektív autorov (M. Braniš, J. Keller, L. Kružík, E. Kružíková, J. Šmajš, E. Tošovská) pod vedením Václava Mezřického, vedúceho katedry práva životného prostredia Právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe. Obsahujú súhrn základných poznatkov o najdôležitejších ekologických problémoch vrátane filozofického výkladu príčin, ktoré ich vyvolali. Opisujú krízu moderného štátu a politického systému, ktorou sa vysvetľuje malá účinnosť doterajšej environmentálnej politiky. Jediným východiskom – ako uvádza V. Mezřický v predhovore k vydaniu – je transformácia štátu a vznik novej formy politiky, ktorá musí rozvíjať a využívať inštitúcie a mechanizmy právne, ekonomické, organizačné, ktoré sa už osvedčili.

Prvá kapitola je venovaná obsahu, pojmu a cieľom environmentálnej politiky (čeština používa iba pojem *ekologická politika* – pozn. red.). Environmentálna politika sa považuje nielen za aktivitu politického systému, ale čoraz viac za výsledok aktivity celého sociálneho systému, vrátane občianskych združení a iniciatív. Rozlišuje sa všeobecná a rezortná politika, pričom v budúcnosti bude vzrastať význam všeobecnej politiky, orientovanej na nastoľovanie nových vzťahov k životnému prostrediu, vzhľadom na princíp trvalo udržateľného rozvoja. Vyzdvihuje sa význam dokumentu Agenda 21, prijatého v Riu, ktorý zahŕňa všetky relevantné riešenia existujúcich ekologických problémov.

V druhej kapitole sa analyzujú problémy životného prostredia, ako je napr. globálne otepľovanie, kyslá atmosférická depozícia, degradácia pôdy, kontaminácia vôd atď., venuje sa pozornosť ich príčinám a súvislostiam. V tretej kapitole sa Josef Šmajš zaoberá filozofickým výkladom hrozby ekologickej krízy.

Niektoré úvahy o kríze moderného národného štátu a politického systému, ktoré sú obsahom IV. a V. kapitoly, objavujú sa v ČR prvýkrát; nemožno ich však chápať ako návod na zrušenie štátu. Vysvetľujú iba, prečo štát zlyhá ako garant environmentálnej bezpečnosti a sociálnych istôt. Kritika má zabrániť vzniku skutočnej krízy.

Tematicky príbuzné sú kapitoly VI.–IX. Akcentuje sa tu nevyhnutnosť pluralizmu v politike, postavenie a úlohy mimovládnych organizácií, ktoré v súčasnosti tiež patria medzi subjekty environmentálnej politiky. Za jej nástroje sa považujú: právo, formy organizácie, ekonomické nástroje, územné plánovanie, výchova a vzdelávanie, veda a informácie. K metódam environmentálnej politiky patrí najmä plánovanie, stanovenie priorít, integrovaná ochrana, definovanie environmentálnych požiadaviek a ich presadzovanie. Osobitná pozornosť sa pritom venuje právu. Zjednocujúcimi prvkami systému predpisov v rámci práva životného prostredia sú predmet regulácie, systém zásad a pojmy.

Nasledujúca (X.) kapitola sa venuje problematike životného prostredia v ekonomickej teórii (teória externalít, ekonomické optimum znečistenia, ekonomické oceňovanie vo sfére životného prostredia a jeho hranice atď.).

Učebné texty sa zaoberajú aj aspektmi environmentálnej politiky výrobných podnikov. Analýze nových metód a inštitútov, ako napr. podnikové riadenie ochrany životného prostredia (systém EMAS), environmentálny audit a administratívne dohody, je venovaná XI. kapitola.

Vzhľadom na komplexnosť objasnenia základných aspektov uplatňovania environmentálnej politiky v praxi (čo bolo základným cieľom autorského kolektívu), nemôže absentovať problematika medzinárodnoprávnych súvislostí environmentálnej politiky (XII. kapitola). Podáva stručný prehľad systému medzinárodných organizácií, zaoberajúcich sa ochranou životného prostredia, výsledkov konferencií OSN venovaných životnému prostrediu a stručne charakterizuje najdôležitejšie medzinárodné dohovory o ochrane životného prostredia a jeho zložiek. Nakoľko pre formovanie environmentálnej politiky v európskom regióne má veľký význam Európska únia, v tejto kapitole sa venuje pozornosť jej akčným environmentálnym programom.

Prínosom publikácie podľa nášho názoru je predovšetkým samotný výber témy, i to, že pri jej tvorbe sa stretol široký kolektív odborníkov z rôznych oblastí spoločenskovedného poznania (práva, ekonomie, filozofie).

Soňa Košičiarová